

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.1.2023 alkaen

Alajärven kaupunki

Sisältö

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat ja toiminta-ajatus
2. Aamu- ja iltapäivätoiminta Alajärven kaupungin järjestämässä perusopetuksessa
3. Yhteistyö ja tiedonkulku
4. Toiminnan seuranta ja arviointi
5. Esioppilaiden kerhotoiminta

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat ja toiminta-ajatus

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohdantana on turvallisen kasvu ympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi. Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja se sijoittuu lapsen vapaa-aikaan. Tämä näkyy myös toiminnan sisällöissä, joiden tavoitteena on tarjota lapsille monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa mahdollisuus myös omaehtoiseen toimintaan ja rauhoittumiseen.

Toiminnan tavoitteet:

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi koee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätelemään omaa toimintaansa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus.

Eettisen kasvun tukeminen

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon lasten kehitykselliset erot ja erilaiset tarpeet.

Lasten tulee saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea.

2. Aamu- ja iltapäivätoiminta Alajärven kaupungin järjestämässä perusopetuksessa

Toiminnan laajuus ja lapsiryhmän koko

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.-2.luokkien oppilaille sekä erityisen tuen piirissä oleville oppilaille vuosiluokasta riippumatta. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen ei ole subjektiivinen oikeus, eli sitä ei järjestetä hakijalle automaattisesti.

Alajärven kaupungin järjestämässä perusopetuksessa aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään niillä kouluilla, joissa ryhmään tulee vähintään kuusi 1.-2.luokkalaista tai erityisen tuen piirissä olevaa oppilasta. Suositus ryhmäkoon ylärajaksi on 13 lasta/ohjaava aikuinen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan koulujen toimintapäivinä klo 7.00 – 16.30.

Mahdollisista poikkeavista toiminta-ajoista sovitaan tapauskohtaisesti toimintaa järjestävissä yksiköissä.

Mikäli lapsi osallistuu toimintaan epäsäännöllisesti, tulee toiminta-aikavaraus tehdä aina edellisen viikon torstaihin mennessä. Oppilaiden läsnäolot kirjataan mm. laskutusta varten.

Henkilöstön resursointi ja ohjaaminen

Valtioneuvoston asetuksessa (115/2004) säädetään perusopetuslain 8a luvussa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kelpoisuusehdoista. Kelpoisia aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajiksi ovat erilaisten harrastusten ja muun vapaa-ajan toiminnan ohjaajat sekä lasten hoitoon ja kasvatukseen perehtyneet henkilöt. Henkilöstölle tarjotaan vuosittain aamu- ja iltapäivätoiminnan teemoihin liittyvää koulutusta.

Koulun rehtori päättää, kuka tai ketkä henkilöstöstä ovat vastuussa toiminnan suunnittelusta kussakin toimipisteessä. Ohjaajille varataan aikaa tähän toimintasuunnitelmaan perehtymiselle sekä toimintapaikkakohtaisen suunnitelman tekemiselle ja tarvittaessa heille järjestetään myös tukea ja ohjausta toiminnan järjestämiseen liittyen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuspäällikkö. Oppilaiden toimintaanottamispäätökset tekee koulun rehtori.

Toimintapaikkakohtainen suunnitelma

Toimintapaikkakohtainen toimintasuunnitelma laaditaan vuosittain Alajärven sivistyslautakunnan hyväksymän aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman pohjalta.

Opetushallituksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti toiminnalle on ominaista monipuolisuus, laadun varmistaminen, tarvelähtöisyys ja vapaaehtoisuus. Toimintasuunnitelman sisältö tulee suunnitella siten, että siitä muodostuu ehyt ja monipuolinen kokonaisuus.

Toiminnan tulee tarjota sosiaalista vuorovaikutusta, esteettisiä kokemuksia, liikuntaa ja ulkoilua. Rentoutuminen, lepo ja mahdollisuus omaan toimintaan kuuluvat niin ikään aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältöön.

Sisältöä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Toimintapaikkakohtainen toimintasuunnitelma liitetään koulujen työsuunnitelmaan ja jaetaan huoltajille sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorille (varhaiskasvatuspäällikölle) syyslukukauden aikana.

Ruokailun ja kuljetusten järjestäminen

Toimintaan osallistuvalla lapsella tarjotaan aamu- ja/tai välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia. Kukin toimintaa järjestävä yksikkö tiedottaa huoltajille aamu- ja välipala-ajat. Toimintaan osallistuvilla lapsilla ei järjestetä kuljetusta aamu- ja iltapäivätoimintaan tai sieltä pois. Sen vuoksi myöskään koulukuljetuksiin tarkoitettua bussikorttia ei voi käyttää niinä aamuina tai iltapäivinä, kun osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Toimintaan hakeminen ja lapsikohtaiset maksut

Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan keväällä pääasiassa kouluun ilmoittautumisten yhteydessä. Hakuajankohdasta ilmoitetaan paikallislehdessä ja sosiaalisen median kanavilla. Toimintaan voi tulla mukaan toimintaa järjestävän koulun rehtorin päätöksellä myös toimintakauden aikana, mikäli ryhmäkokoo ei ylitä.

Toimintaan otetaan mukaan 1.-2.luokkalaisia oppilaita sekä kaikkien vuosiluokkien erityisen tuen piirissä olevia oppilaita.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan sitoudutaan paikkaa haettaessa lukukaudeksi tai -vuodeksi.

Poikkeustilanteissa (esim. yllättävät muutokset huoltajan perhe- tai työtilanteessa) rehtori voi tehdä päätöksen aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeyttämisestä.

Hakemuksen perusteella tehdään hallintopäätös lapsen ottamisesta mukaan toimintaan. Laskutus perustuu tähän päätökseen.

Toimintamaksuista päättää sivistyslautakunta. Jos lapsi osallistuu kalenterikuukauden aikana aamu- ja iltapäivätoimintaan 0-5 kertaa, kuukausimaksusta peritään vain puolet. Jos käyntejä on 6 tai enemmän/kk, peritään koko kuukauden maksu. Maksua ei peritä, jos sairaudesta johtuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden (lääkärintodistus).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut 1.1.2023 alkaen:

80 €/kk, jos lapsi osallistuu toimintaan alle 4h/päivä

100 €/kk, jos lapsi osallistuu toimintaan yli 4h/päivä

Varhaiskasvuspäällikkö voi perustellusta syystä päättää maksun perimättä jättämisestä tai sen alentamisesta yksittäisen lapsen osalta (huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat). Päätös tehdään esim. sosiaalitoimelta tai muulta asiantuntijalta saadun lausunnon ja perheen tulojen perusteella.

Erityistä tukea tarvitseva oppilas aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Iltapäivätoiminnassa noudatetaan yleisiä tavoitteita ja sisältöjä myös niiden oppilaiden kohdalla, joilla on erityisen tuen päätös. Toimintaan otettaessa tarkastellaan koko ryhmän toimivuutta ja oppilaan mahdollisuuksia toimia ryhmässä. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan toimintapaikka pyritään järjestämään tarvelähtöisesti. Huoltajan kanssa sovitaan, kuinka oppilaan erityiseen tukeen, kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet huomioidaan ja ne kirjataan ennen toiminnan alkamista.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen

tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Kunta voi päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta myös erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden kohdalla. Mikäli mahdollista, erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä.

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa noudatetaan kouluille tehtyjä yksikkökohtaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia.

Vakuutukset

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset kuuluvat toiminnan aikana Alajärven kaupungin sivistystoimen vakuutuksen piiriin.

3. Yhteistyö ja tiedonkulku

Toimintaa suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä oppilasta koskevien asioiden hoidossa. Toiminnan onnistumisen kannalta on tärkeää, että oppilaan ja huoltajien toiveet toiminnan sisällöstä otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. Vuorovaikutuksellisten suhteiden ja rakentavan yhteistyön merkitys on erityisen tärkeä eri kulttuuritaustaisten oppilaiden sekä heidän perheidensä kanssa tehtävässä työssä.

Yhteistyö kodin kanssa

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin kasvatustyötä ja sen vuoksi toiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Iltapäivätoiminnassa ohjaajilla on vastuu lapsen kasvatuksesta kyseisen yhteisön jäsenenä. Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta kodin kanssa. Toiminnan sisällöistä ja toimintaperiaatteista sekä muista oleellisista asioista, kuten läksyjen tekemiseen liittyvistä käytännöistä informoidaan huoltajia lukuvuositedotteella. Poikkeuksellisista toiminta-ajoista tiedotetaan huoltajia vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin.

Yhteistyö koulun sisällä

Toiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä koulun kanssa ja koko koulun henkilökuntaa tulee informoida koululla järjestettävästä iltapäivätoiminnasta. Iltapäivätoiminnan ohjaajien, oppilaiden, opettajien sekä koulun muun henkilöstön välisellä yhteistyöllä luodaan rakenteet toimivalle ja säännölliselle yhteistyölle sekä yhteiselle toimintakulttuurille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan työntekijä voi tarvittaessa osallistua oppilashuollon palaveriin ja henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laadintaan/ tarkistamiseen.

Iltapäivätoimintaan osallistuva oppilas voi osallistua myös mahdolliseen muuhun koulun kerhotoimintaan. Osallistumisen käytännöistä ja vastuista siirtymä- ja toiminta-ajalta sovitaan yhteistyössä koulun, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien ja huoltajan kanssa.

Muu yhteistyö

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö tekee tarpeen mukaan yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen, sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden lapsen kanssa mahdollisesti toimivien tahojen kanssa.

Toiminnasta tiedottaminen

Sivistystoimi tiedottaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta Alajärven kaupungin nettisivulla. Lisäksi koulut tiedottavat omalla alueellaan järjestettävästä aamu- ja iltapäivätoiminnasta mm. tutustumispäivinä, koulutiedotteissaan sekä nettisivuillaan.

4. Toiminnan seuranta ja arviointi

Perusopetuslain 8 a luvun 48 c § mukaan kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa, sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on turvata toiminnan tavoitteiden toteutuminen sekä laadullisten tekijöiden kehittyminen. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista. Toiminnan laadun seuranta kuuluu sivistystoimen hallintoon.

Sivistystoimi vastaa perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan tilastoinnista. Tilastoinnin avulla seurataan mm. toiminnan määrällistä riittävyyttä. Koordinaattori kokoaa tilastot ja mahdolliset arvioinnit toiminnan kehittämiseksi ja yhtenäistämiseksi.

5. Esioppilaiden aamu- ja iltapäiväkerho

Alueellamme järjestetään aamu- ja iltapäiväkerhoa esiopetusikäisille lapsille. Esioppilailla on aina oikeus osallistua esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen, mutta halutessaan huoltajat voivat ilmoittaa lapsensa kouluilla järjestettävään aamu- ja iltapäiväkerhoon.

Kerhot toimivat pääsääntöisesti koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Toimintaan hakeutumisessa ja toiminnan laskutuksessa noudatetaan samoja periaatteita kuin koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Perheiden kanssa tulee sopia kirjallisesti turvallisuus- ja vastuukysymyksistä, mikäli kerholaiset kulkevat toimintaan itsenäisesti.

Toimintaa järjestetään, mikäli ryhmässä on vähintään viisi osallistujaa. Ryhmäkoko laskettaessa huomioidaan myös mahdolliset samassa ryhmässä toimivat koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan osallistujat.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998, 9 a § 2004/115)

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)

Laki perusopetuslain muuttamisesta 1136/2003, 1081/2006

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011 OPH

Perusopetuslaki (628/21.8.1998)